

HAUHO-SEURAN RY:N TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2025

Hauho-Seura ry. on perustettu 12.12.1948, joten vuosi oli yhdistyksen 78. toimintavuosi. Toimintaa pyrittiin jatkamaan seuran sääntöjen 2 §:n ja 3 §:n hengessä.

2 § Seuran tarkoituksena on

1. herättää kotiseudun väestössä mielenkiintoa ja harrastusta Hauhon menneisyyteen sekä kotiseudun kaikinpuoliseen kehittämiseen ottaen huomioon sen omat paikalliset piirteet;
2. työskennellä kotiseudulla sen arvokkaan kansanperinteen esille vetämiseksi, vaalimiseksi ja kehittämiseksi;
3. esittää toimenpiteitä Hauhon luonnon suojelun hyväksi.

3 § tarkoituksensa toteuttamiseksi seura

- suorittaa kansanperinnettä koskevaa ja kotiseututietoutta lisäävää keräys-, kustannus- ja julkaisu-toimintaa sekä valistustyötä,
- ylläpitää museoita ja paikalliselle kotiseututoiminnalle tarpeellisia tiloja
- järjestää kokouksia, kotiseutupäiviä ja muita kulttuuritilaisuuksia, näyttelyjä, talkoita, sekä jäsenilleen kulttuurimatkoja ja opintoretkeä
- tekee esityksiä ja antaa lausuntoja
- toimii yhteistyössä Suomen Kotiseutuliiton, maakuntaliiton ja kotiseututyön aluejärjestöjen kanssa

Jäsenistö

Jäseniltä kerättiin 30 €:n vuotuismaksu, vuoden lopulla oli jäsenmaksunsa maksaneita jäseniä 218 ja tilille kertyi 6 530 €:a. Jäsenmaksun maksaneet saivat Hauhon Joulun jäsenetuna. Lehti lähetettiin jokaisen vuosijäsenmaksun maksaneen kotiosoitteeseen. Hauhon alueelle Hauhon Joulun vietiin kotiin toimikunnan jäsenten toimesta. Jäsenistöön on pidetty yhteyttä yhdellä jäsenkirjeellä. Lisäksi tiedotteita lähetettiin sähköpostiosoitteensa ilmoittaneille.

Seura pitää yllä myös verkkosivuja ja tiedottaa toiminnastaan omilla Facebook-sivuillaan, Instagramissa ja X-palvelussa sekä Hauho ennen vanhaan -Facebook-ryhmässä. Seura tekee jäsenhankintaa ja tapaa jäsenistöään sekä kaikkia toiminnasta kiinnostuneita Hauhon kesätorilla ja muissa yleisötilaisuuksissa säännöllisesti.

Yhdistyksen kokoukset

Seuran sääntömääräinen kevätkokous pidettiin torstaina 26.3. Oma Holvin aulatiloiissa, saapuvilla oli 13 osallistujaa. Syyskokouksessa keskiviikkona 19.11. Hauhotalon ravintolan tiloissa oli 15 osallistujaa.

Johtokunta kokoontui kahdeksan kertaa. Lisäksi museotoimikunta ja Hauhon Joulun ja Niskavuoren Sanomien toimituskunta ovat kokoontuneet tarpeen mukaan.

Hauho-Seura ry. on jäsenenä Suomen Kotiseutuliitossa, Hämeen Kylät ry:ssä, Linnaseutu ry:ssä, Hauhon Pitäjä ry:ssä ja Pro Hauhonselkä ry:ssä.

Johtokunta ja toimielimet

Johtokunnan ja samalla koko seuran puheenjohtajana toimi yrittäjä Jouni Lehtonen, varapuheenjohtajana toimi lehtori Leena Sarkkola ja sihteerinä Irmeli Isokivijärvi.

Johtokunnan kokoonpano 2025:
 Hanna-Leena Hursti, kouluyhteistyö
 Irmeli Isokivijärvi, sihteeri ja rahastonhoitaja
 Mona Iso-Mustajärvi
 Heikki Kaaranen
 Eine Korhonen, emäntä
 Jouni Lehtonen, puheenjohtaja, tiedottaja, Hauhon
 Joulun ja Niskavuoren Sanomien päätoimittaja
 Raimo Mäkelä
 Pirkko Nurminen
 Terttu Peura-Kokkala, emäntä
 Jyrki Salminen
 Leena Sarkkola, varapuheenjohtaja
 Hanna Sipilä, emäntä
 Karita Soittila, tiedottaja
 Anna Toivonen
 Ulla Tupala, museonhoitaja
 Tapani Vanhanen

Hauhon Joulun-lehden toimitusneuvostoon kuuluivat päätoimittajana Jouni Lehtonen ja muina jäseninä Irmeli Isokivijärvi, Raimo Mäkelä, Pirkko Nurminen, Minna Puntila, Leena Sarkkola, Karita Soittila ja Anna Toivonen. Irmeli Isokivijärvi, Karita Soittila ja Raimo Mäkelä

vastasivat ilmoitushankinnasta. Toimikunta vastasi myös Niskavuoren Sanomien tekemisestä.

Museotoimikuntaan kuuluivat Ulla Tupala, Mona Iso-Mustajärvi, Heikki Kaaranen, Raimo Mäkelä, Jyrki Salminen, Leena Sarkkola ja Jouko Sipilä.

Kirjanpitäjänä toimi Liisa Ilonen-Teivonen ja rahastonhoitajana sekä jäsenrekisterinpitäjänä toimi Irmeli Isokivijärvi. Vuonna 2024 siirryttiin sähköiseen kirjanpitojärjestelmään ja se toimi jo lähes ongelmitta ja helpotti mm. laskutustoimintaa. Emäntinä toimivat Terttu Peura-Kokkala, Hanna Sipilä ja Eine Korhonen sekä tiedottajana Jouni Lehtonen ja Karita Soittila. Hanna-Leena Hursti vastasi kouluyhteistyöstä.

Varsinaisina toiminnantarkastajina toimivat Pekka Pohjola ja Matti Kess. Varatoiminnantarkastajana toimi Tuula Iisakkila.

Sihteeri ja puheenjohtaja osallistuivat keväällä 11.2. Raatihuoneella kaupungin ja Hämeen Liiton järjestämiin Kulttuurikäräjiin ja syksyllä 7.11. sihteeri osallistui aluemuseotoiminnan järjestämään Kanta-Hämeen maakunnalliseen museopäivään.

Tapahtumat, juhlat ja retket

Kapinaretket vuoden 1918 tapahtumapaikoille järjestettiin la 26.4. ja ke 2.7. Osallistujia oli n. 70.

Juhannuksena ja sen jälkeisellä viikolla oli monipuolinen ohjelma. Niskavuoriviikon avajaiset ja juhannusrauhan julistus pe 20.6. klo 12.00 aloitti kirkonkellojen juhlasoitolla juhannuksen kunniaksi. Puhujana oli niskavuorineuvos Kaija Kess, myös Chordus Ensemble -kuoro esiintyi. Osallistujia oli lähes kolme sataa. Juhannuspäivänä oli seppeleenlasku sankarihaudalla ja kahvitus Punaisen tuvan pihapiirissä, osallistujia n. 80.

Lasten perinnepäivää vietettiin tiistaina 24.6. Kotkon ulkomuseoalueella. Tilaisuudessa kävi n. 120 lasta vanhempineen. Ohjelmassa oli kahvin jauhamista, käpylehmien ja pirtanauhojen tekoa sekä pyykinpesua. Tarjolla oli mehua ja korppuja. Nuorten Visio-hankkeesta oli nuoria kertomassa vesistöjen tilasta ja pitämässä tietokilpailua. Halpparin talossa oli lapsilla mahdollisuus kutoa kangasta kangaspuilla Raija Kirjavaisen johdolla. Myös Kuninkaallinen Nukketeatteri Hämeenlinnasta esitti Korppi ja poika näytelmän, jota katseli lähes sata lasta. Esitykseen saatiin kaupungin minipilottirahaa ja esityksen jälkeen teatterilaiset pitivät lapsille varjoteatteripajaa.

Keskiviikkona 25.6. järjestettiin Niskavuoriviikon seminaari Hauhotalossa. Seminaarin aiheena oli Syvän surun ja toiveikkaan ilon sävyttämä matka Karjalasta Hämeeseen. FT Ilkka Teerijoki selvitti siirtokarjalaisten tuloa ja asettumista Hauholle. Väitöskirjatutkija FM, VTM

Jaana Ahtiaisen luennon aihe oli Moniaineksinen ja monipaikkainen siirtokarjalaisuus ja lopuksi kokemusasiantuntija FT Anneli Ilonen muisteli evakkotaivaltaan Kivennavalta Hauholle, Anneli lähti kolme kertaa evakkoon.

Maksaneita osallistujia oli 55 ja omaa väkeä 15. Seminaari aloitettiin musiikkivartilla Hauhon kirkossa ja lopuksi tutustuttiin Kuvia ja muistoja Karjalasta -näyttelyyn Hauhon esinemuseossa. Seminaari sai paljon kiitosta, erityisesti kiiteltiin Anneli Ilosen muistoja. Karjalan kuvalehden toimittaja oli paikalla esittelemässä toimintaansa.

Heinäpäivää vietettiin aurinkoisena perjantaipäivänä 27.6. Heinät saatiin rivakasti seipäille ja piennarkahvilla kävi lähes 80 henkeä. Pellon laidalla oli myös lehmä ja pikkuinen vasikka ilahduttamassa heinäväkeä. Jukka Taposelta Janakkalasta hankittiin 40 heinäseivästä.

Illalla 27.6. Sandran ringin lähtö oli kellotapulien juurelta. Pyöräilijät ajoivat reittiä, joka kiersi Hauhonselän. Taukopisteet olivat Hauhontaustan kylätalolla ja Pietilä-Salmisen pihamaalla Hyömässä, josta matka jatkui takaisin Kirkonkylään. Reitin pituus 35 km ja pyöräilijöitä olo n. 160. Aluksi Jenni Paija piti alkuverytystä ja osallistujien kesken arvottiin Kapinallinen T-paita.

Niskavuoren markkinat oli 28.6. Hauhon Yrittäjät järjestivät Hauhon sahdinvalmistuksen Hauhon mestaruuskisat ja valitsivat uuden Niskavuorineuvoksen, johtokuntamme jäsenen Tapani Vanhasen. Seuralla oli myyntipiste jokaisella kesätorilla, pari kertaa myös arpajaiset. Torimyyntiä varten hankittiin lisää kapinallinen T-paitoja ja loppusyksystä myös Kapinallinen ja vaakuna -hihamerkkejä ja pieniä taloviirejä.

Torin, museon ja kirjaston myynti ja arpajais tulot olivat kesällä yhteensä lähes 2 000 euroa. Osallistumismaksuja seminaarista ja kartanoretkestä kertyi yli 3 100 euroa.

Akustin ajojen reitti 29.6. suuntautui Hattulan puolelle, mutta uhkaava sade lyhensi reittiä, parikymmentä mopoilijaa uhmasi sään jumalaa. ”Akusti Raiders” mopoili kesän aikana useammankin kerran yhdessä hauholaisissa maisemissa.

Eino Leinon päivän tilaisuus 6.7. oli Kotkon talomuseoalueella, sateen takia riihen katoksen alla. Runonlausujina olivat Marja Hintikka, Sanna Keskinen ja Sinikka Sipilä, muutaman Eino Leinon runoihin sävelletyn laulun esittivät Heikki Kaaranen, haitari ja Hannu Luoto, laulu. Tilaisuus sai paljon kiitosta, kuin myös tarjoilut. Osallistujat toivoivat, että Eino Leinon päivä voisi jatkossa olla aina Kotkon museoalueella. Osallistujia oli n. 80.

Kartanoretki järjestettiin 9.7. Oppaana toimi Tiina Miettinen. Lounas oli Uiskolassa ja iltapäivän munkkikahvit juotiin Alvettulan kyläkaupalla. Hahkialan kartanon puistossa, Leppänimessä ja Hovinkartanossa vierailtiin ja kuultiin kartanoiden menneisyydestä mielenkiintoisia tarinoita. Tiina Miettinen on saanut Hahkialan mamsellin Sophie Charpentierin kirjeitä luettavakseen. Kirjeet kuvasivat hyvin 1800-luvun kartanoelämää. Retki

oli loppuunmyyty ja se sai paljon kiitosta. Osallistujat halusivat vierailta myös kartanoiden sisätiloissa, joka on kuitenkin tällä hetkellä mahdotonta.

Muita retkiä olivat Niskavuoren jäljillä retki 16.7., osallistujia 26 ja Lottaretki 23.7. osallistujia 14. Retkillä tutustuttiin Hella Wuolijoen luomiin hahmoihin ja niiden yhteyksistä Hauholle ja Lotta Svärdin historiaan ja yhdistyksen toimintaan Hauholla.

Hauho-päivää vietettiin yhteistyössä Alvettulan kyläyhdistyksen kanssa Rikulanrannassa lauantaina 13.9. klo 16–21. Hämeen Kylät valitsi Alvettulan vuoden hämäläiseksi kyläksi. Rikulanrannassa oli mahdollista sauna, uida, tanssia, ostaa makkaraa ja muita virvokkeita. Tanssit tahditti Sepot Lankinen ja Soittila. Tilaisuudessa oli n. 150 osallistujaa.

Aamupäivällä järjestetty kotieläinpiha Hauhon kirjastolla oli osa Hauho-päivän tapahtumaa.

Lauantaina 11.10. järjestettiin Hauho-Seuran johtokunnan ja Hauhon Joulu -lehden toimituskunnanyhteinen retki, joka suuntautui Renkoon ja Tammelaan. Aamukahvilla käytiin Kahvila Raparperissä Rengon kirkonkylässä, vierailtiin Auvo Mikkolan maatalousaiheisessa kotimuseossa, poikettiin Niemisten veljesten muistomerkillä, ajettiin Mustialan maatalousopiston kautta Saaren kansanpuistoon, lounas nautittiin Makulihan ravintolassa ja kiivettiin vielä Kaukolanharjun näkötorniin. Loppumatkalla ihailtiin vielä vanhoja kuorma-autoja Hämeensaarella. Retkellä oli 13 osallistujaa.

Itsenäisyyspäivää juhlittiin perinteisin menoin seurakuntatalolla 6.12. tervehdyspuheen piti kaupunginvaltuutettu Sari Salminen, mieleenpainuvan juhlapuheen Tammenlehvän Perinneliiton viestintäpäällikkö Minna Puntila ja musiikista vastasi veteraanikuoro. Juhlakansaa oli lähes 90.

Hawujoulu-tapahtuma järjestettiin Hauho-Seuran organisoimana 12.12. Seuran myyntipiste oli Vanharaitti 15:sta pihassa yhteistyössä LC Hauhon kanssa. Seura myi uusia Hauhon Joulu -lehtiä, arpoja sekä uusia hihamerkkejä ja kotiviirejä. LC Hauho myi jätkänkynttilöitä. Laulaja Aleksi Aromaa veljensä Antti Parangon kanssa markkinoi kirkkokonserttiaan laulutukiolla, joka sai runsaan kuulijakunnan.

Muutenkin Hawujoulussa kävi hyvin väkeä. Hauhotalolla oli myyjäiset, seurakuntatalolla myytiin joulupuuroa ja partiolaisten tuotteita, raitilla oli kaikkiaan seitsemän myyntipistettä. Seuran museo oli myös avoinna.

Museot ja luonnonsuojelualue

Hauho-Seuran museoiden hoitajana toimi Ulla Tupala.

Ulla Tupalan johdolla Hauhon esinemuseoon koottiin uusi näyttely Hauhon evakoista. Kuvia ja muistoja Karjalasta-näyttelyssä oli evakkotaipaleeseen liittyvää esineistöä ja valokuvia seuran kokoelmista ja yksityisiltä henkilöiltä. Näyttely sai paljon kiitosta ja viritti paljon keskustelua ja nostatti mieleen muistoja, niin vanhoilla kuin nuorillakin kävijöillä.

Esinemuseo oli avoinna 14.6.–4.8. ke-su klo 11–16. Oppaana toimi Timo Deliere. Kävijöitä kesän aikana oli lähes tuhat, joista lapsia 100. Vihavuoden museossa oli 267 kävijää, Ulla Tupala järjesti museolla opastuksia lauantaisin.

Koululuokat Hauhon yhtenäiskoululta ja Alvettulasta vierailivat useamman kerran museoissa.

Helsingin Yliopiston kulttuurintutkimuksen koulutusohjelmassa opiskeleva Tia Halonen oli harjoittelijana museoilla, käänsi opasteita englanniksi ja kävi läpi seuran pöytäkirjoja. Tialle ei maksettu palkkaa, mutta hänelle annettiin 500 €:n stipendi maisteriopintoja varten.

Arxin järjestämässä Valoilmiö-tapahtumassa 21.11. museo oli avoinna klo 17–21. Hämärissä museon tiloissa vieraili 220 kävijää. Museo oli avoinna myös Hawujoulu päivänä ja kävijöitä silloinkin n. 200.

Hauhon museo sai lahjoituksena Hauhon kirkosta poistetut saarnastuolin alareunan koristeellisen osan sekä portaiden koristepylväitä Mikko Toivoselta, suntio Aune Toivosen pojalta. Tammelalainen Seppo Laukkanen lahjoitti vanhan myllynkiven Vihavuoden myllymuseoon.

Museovirastolta saatiin 3 200 €:n avustuksen Hauhon museon kokoelmatietokannan migraatioon Kaarle-järjestelmästä MuseumPlussaan. Museonhoitaja Ulla Tupala täydentää museoesineiden tietoja tietokantaan.

Historianharrastaja Hannu Tuominen Turusta on tehnyt Salatut museot -sivuston. Hän kävi Hauholla ottamassa uusia kuvia Esinemuseosta. Sivuilla on esitelty todella hienoja pieniä museoita eri puolilta Suomea.

Toukokuun alussa Hauhon Yhtenäiskoulun oppilaat haravoivat Kotkon ulkomuseoalueella Hanna-Leena Hurstin opastuksella.

Ikiomatyöhankkeen kautta oli 6–8 4H-nuorta siivous- ja raivaustöissä. Lokakuussa johtokunnan jäsenet laittoivat Kotkon museoalueen talvikuntoon. Puheenjohtaja ajoi Hawulan, Kotkon ja Vihavuoden museoalueiden nurmikot aikaisempien vuosien tapaan.

Vuosikymmeniä suunnitteilla ollut hanke tuulimyllyn siirtämiseksi Kotkosta Honkasaareen saatiin päätökseen 15.5., kun mylly lähti kotikonnulleen Ilmoilaan.

Metsätalousinsinööriopiskelija Hetti Paavolainen raivasi Hawulan rannan pusikkoa ja siisti koko aluetta. Hämeenlinnan kaupungin toimeksiannosta arboristi Juha Prittinen Hämeen maisemapalvelusta kaatoi ja pätki rannassa olleita huonokuntoisia koivuja.

Syksyllä Lautsian kyläläiset talkoilivat koivupöllit haloiksi.

Vihavuoden paraatipytingin vuokrausta Tupalan sisaruksille jatkettiin.

Julkaisutoiminta

Kesäkuussa julkaistiin Niskavuoren Sanomat -lehti, jonka painos oli 8 000. Hauho-Seuran ja koko Hauhon kesätapahtumista kertova lehti sekä Hauhon Yrittäjien kokoama Hauhon palveluhakemisto jaettiin yhdistyksen ja Hauhon Yrittäjien voimin jokaiseen kotiin Hauhon alueella sekä nippujakeluna Lammin, Tuuloksen ja Hämeenlinnan kantakaupungin alueella.

Hauhon Joulu-lehti julkaistiin nyt 69. kerran. Painos oli 1 200 kappaletta ja myyntihinta komealla 80-sivuisella lehdellä oli 12 euroa. Lehti painettiin NordPrint -painotalossa. Lehteä myi ensin Hauhon Yhtenäiskoulun 4. luokan oppilaat ja sitten lehti oli myynnissä mm. Hämeen Mokian kirpputorilla, kirjastossa, Ilosen Puutyöllä, kirkkoherranvirastossa, Rautanet Hauho -kaupassa ja Hauhon Kukkakaupassa, Lounaskahvila Kopintalossa sekä S-Marketissa. Lähes puolet jäsenmaksuun liittyvästä Hauhon Joulu -lehdistä jaettiin omin voimin Hauhon pitäjän alueella.

Vuoden 2025 aikana Ilkka Teerijoki palkattiin kuukaudeksi jatkamaan Talot, kylät ja isäntäväet -kirjan kirjoittamista ja tarkistamista. Kirja ilmestyy loppuvuodesta 2026.

Ilkka Teerijoki jäi eläkkeelle ja viimeinen työsuhte oli Hauho-Seuraan.

Seura on saanut kirjan tekemiseen aiemmin kaksi apurahaa: Hauhon Säästöpankkisäätiöltä 15 000 €:a ja Hämeenlinnan Suomalaisuuden Säätiöltä 2 500 €:a.

Muuta toimintaa

Seuran arkisto, Telian tiloissa, osoitteessa Vanharaitti 11, oli myös tutkijoiden käytössä.

Seuran www-sivuilla, Facebookissa ja Twitterissä tiedotettiin vuoden tapahtumista aktiivisesti. Verkkosivuilla myytiin kirjoja, viirejä ja muuta seuran materiaalia. Sivujen kautta on myös mahdollista ilmoittautua seuran jäseneksi. Facebookissa seuralla oli vuoden lopussa 1 515 ja Instagramissa 420 seuraajaa.

Seuran johtokunnan yhteinen Whatsapp -ryhmä helpotti ja nopeutti yhteydenpitoa, päätöksentekoa ja ideointia. Hauho ennen vanhaan -FB-sivusto on ollut todella suosittu ja vuoden lopussa seuraajia oli 3 042.

Vuoden aikana vietiin Hauho-Seuran museokohteista tietoa Linnan Kehityksen ylläpitämälle VisitHämeen -sivustolle. Jatkossa pyritään saamaan Hauhoa ja sen vierailukohteita paremmin esille kaupunginkin sivuilla.

Seura otti myös osaa Linnan BusinessTurnajaisiin, jossa oli uusi sarja erilaisille yhteisöille, mutta palkintosija jäi haaveeksi.

Vuonna 2008 Hauhon kunnalta vuokrattua Vähäjärven rannalla sijaitsevaa mökkiä, Hawulaa vuokrattiin seuran jäsenille ja järjestöille. Yksityisille ja yhteisöille vuokra oli 50 € /vrk ja yrityksille 70 €. Mökin vuokrauksesta huolehti Jouni Lehtonen.

Hauho-Seura antoi stipendin kahdelle 9. luokkalaiselle, jotka saivat todistukseensa historiasta 10. Molemmat saivat 50 € ja Hauhon historian III-osan, nuoret ovat Pihla Penttilä ja Kalle Ylöstalo. Hauho-Seura lahjoitti myös Hauhon historia -valinnaiskurssin suorittaneille Hauhon Yhtenäiskoulun oppilaille Hauhon historia III osan.

Johtokunta 4.3.2026